

ELŐTERJESZTÉS a települési önkormányzat képviselő-testületéhez

Tárgy: Javaslat az idősök nappali ellátásának átalakítására

Jelen előterjesztés a Hegyvidéki Szociális Központ által biztosított idősök nappali ellátásának átalakítására irányul.

Jelenleg a Hegyvidéki Önkormányzat három telephelyen biztosítja az idősök nappali ellátását, ennek keretében a Németvölgy Gondozási Központban 50 férőhely, a Normafa Gondozási Központban 45 férőhely, a Virányos Gondozási Központban pedig 45 férőhely áll a kerületi idősök rendelkezésére.

A járványügyi veszélyhelyzetre való tekintettel, valamint az idősök egészségének védelme érdekében 2020 márciusától ezeket az intézményeket zárva tartjuk. Igyekszünk megtenni mindent annak érdekében, hogy a veszélyeztetett korosztályba tartozóknak minél kevesebbet kelljen kimozdulniuk, közösségbe menniük, ezért döntöttünk úgy, hogy az idősök nappali ellátását nem a klubokban, hanem az otthonukban szervezzük meg, a gondozónőink folyamatosan látogatják a klubtagokat, ezzel is csökkentve a sok esetben egyedül élők elmagányosodását.

Mindemellett azonban, még a járványhelyzet kialakulása előtt a tapasztalataink azt mutatták, hogy egyre kevesebben veszik igénybe a nappali ellátás ezen formáját, az érintett korosztály igénye, illetve szükséglete változásokon megy át, ami a fenntartó Önkormányzatot is új kihívások elé állítja. A statisztikai adatok alapján az egyes klubok átlagos napi létszáma alig haladta meg a 10 főt. Jellemzően egy-egy színvonalasabb program kedvéért mentek be a klubtagok az intézményekbe, és néhány óránál többet nem is tartózkodtak ott.

A Kulturális Szalon kialakításánál a Hegyvidéki Önkormányzat már 2011-ben felismerte a kerületi idősebb korosztálynak azon igényét, hogy szívesen vesznek részt ismeretterjesztő, tudományos előadásokon, közéleti beszélgetéseken, zenei, irodalmi esteken, egészségvédő, egészségmegőrző előadásokon, torna, tánc- és egyéb mozgásformát alkalmazó foglalkozásokon. A Kulturális Szalon vezetése olyan magas színvonalon szervezte meg ezeket a programokat, hogy az eredeti helyszín már nem elégítette ki a látogatók igényeit, ezért 2018 szeptemberétől egy új épületben kapott helyet a Törpe utcában. A Kulturális Szalon sikere azóta is töretlen, és valódi közösségi térként funkcionál a kerületi idősök számára. Mindemelett az aktív, jó egészségnek örvendő idősök számára számos kikapcsolódási, sportolási és közösségépítő programot kínál a Hegyvidéki Sportközpont is. Talán ebből is adódik, hogy kevesebben látogatják a klubokat.

A Hegyvidéki Szociális Központ által ellátottak körében az elmúlt években egyre gyakrabban találkozunk a demencia problémakörével. A tudományos kutatások egyértelműen bizonyítják, hogy a demencia kialakulásának a valószínűsége az életkor előrehaladtával egyre nő – 65 év felett ez az arány 5 %, 85 év felett már 20 %. A demencia egy olyan tünetegyüttes, mely fizikai és szellemi leépüléssel jár, komoly népegészségügyi probléma, a becslések szerint 2050-re minden családot érinteni fog.

A Hegyvidéki lakossági adatokat tekintve a 65 év felettek aránya 28 %, a 65 év felettek között a 80 év felettek aránya 30 %. A kerületben élők közel harmada tehát idős vagy idősödő.

A közeljövőben a magasabb várható élettartam mellett számolnunk kell az idősek arányának lakosságon belüli növekedésével is. A népességi adatok alapján az látszik, hogy a 65 év felettiek között kiugróan magas a nők korcsoporton belüli aránya (62%), melyet a férfiak rövidebb várható élettartama magyaráz. Ebből következően az özvegyek nagy százaléka nő, akik jellemzően egyszemélyes háztartásban élnek.

Kerületünkben a demenciával élők pontos számát nem tudjuk, a rendelkezésre álló adatok alapján azt becsüljük, hogy körülbelül 1100 főről beszélhetünk. Ehhez hozzá kell számolnunk legalább egy – általában közvetlen családtagot – aki az elsődleges gondozást vállalja, így azt látjuk, hogy az érintettek köre legalább 2200 fő. A demenciával élők nagy része egyáltalán nem, vagy csak későn, már középsúlyos stádiumban kerül diagnosztizálásra. Ennek oka egyrészt a tünetek elbagatellizálása, a szűrések és a prevenció hiánya, másrészt a szegényérzet, a betegséghez kapcsolódó nagyfokú tabu. A demencia mellett más egészségügyi problémák is gyakran jelentkeznek (pl. cukorbetegség, magas vérnyomás), melyek tovább növelik a gondozási szükségletet. A hozzátartozó, aki vállalja az érintett gondozását, sokszor segítség nélkül marad, nem tudja, hová fordulhatna, nem rendelkezik elengedő információval, kimerül, megbetegszik. Sok esetben a gondozó hozzátartozó is az idősödő generációhoz tartozik, és ő maga is valamilyen krónikus betegséggel él.

A Hegyvidéki Önkormányzat már évek óta foglalkozik ezzel a problémával. 2018 januárja óta a Hegyvidéki Kulturális Szalonban havi rendszerességgel működik az Alzheimer Café, melynek elsődleges célja a közösségépítés mellett a demenciával kapcsolatos információhiány csökkentése, illetve a prevenció. 2018 októberében ezzel párhuzamosan elindult egy hozzátartozói önszolgáltató csoport, majd az Önkormányzat vezetése szükségesnek látta, hogy létrehozson egy Demencia Irodát, amely komplexebb szolgáltatásokat nyújt az érintettek számára. A Hegyvidéki Demencia Iroda 2020 márciusában kezdte meg működését a Hegyvidéki Szociális Központon belül.

Az elmúlt időszak tapasztalatai egyértelműen azt mutatják, hogy a kerületi idősek körében egy olyan nappali ellátásra mutatkozik igény, amely kifejezetten a demenciával élők számára nyújt segítséget. Ez a speciális ellátási forma az egyik leghatékonyabb módja annak, hogy a – megfelelő szakmai programmal – támogató feltételek mellett segítsen minél tovább megőrizni a demenciával élők meglévő képességeit, mérsékelje a kóros folyamatok előrehaladását, csökkentse az izolációt és az elmagányosodást. Mindemellett a gondozást vállaló hozzátartozó számára is megnyugvást jelent, ha nem kell tartós bentlakásos intézményben elhelyeznie a családtagját, ugyanakkor néhány órára mentesül a gondozási feladatok alól. A piaci alapon működő otthoni gondozás díja meglehetősen magas, csak kevesen engedhetik meg maguknak, és a terület szabályozatlansága miatt sokszor a szakmaiság is megkérdőjelezhető. Fontos kérdés még azon gondozó családtagok figyelembevételére is, akik aktív korúak és munkájuk mellett próbálják hozzátartozójukat ápolni. Ezen korosztálynak általában az idős szülők ápolása mellett a gyermekeik neveléséről is gondoskodnia kell, és mindemellett próbálja megtartani munkahelyét is, melynek elvesztése esetén további anyagi nehézségekkel kell szembenéznie. A nappali ellátás biztosítása az ő számukra munkahelymegtartó lehetőséget jelent, valamint biztonságot, mert a demenciával élő személyt egy bizonyos idő után már nem lehet otthonában hagyni egyedül.

A XII. kerületből általában a biatorbágyi Gizella Otthonban kialakított nappali intézményt veszik igénybe az érintettek, az idősek odaszállítása is külön gondot okoz a hozzátartozók részére amellet, hogy csak több hónapos várakozás után kerülhetnek be az intézménybe.

A fentebb leírt tapasztalatokra és igényekre reagálva az idősek nappali ellátásának átszervezésére teszek javaslatot az alábbiak szerint:

1. A Normafa Gondozási Központ átalakul demens nappali ellátást nyújtó intézménnyé, amely az előzetes tervek szerint 30 fő demenciával küzdő kerületi idős személy részére biztosít szolgáltatást.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet értelmében a demens nappali ellátás kialakításának az általános tárgyi feltételei:

- tömegközlekedési eszközzel könnyen megközelíthető legyen,
- épületeinek építészeti megoldásai tegyék lehetővé az akadálymentes közlekedést,

- bútorzata és berendezési, felszerelési tárgyai, az életvitelhez szükséges körülmények feleljenek meg az ellátottak életkori sajátosságainak, egészségi és mozgásállapotának.

A biztonság különösen hangsúlyos, megakadályozandó, hogy az ellátottak elkóboroljanak, vagy elessenek.

Külön a demenciával élők nappali ellátására vonatkozó speciális tárgyi feltételek nincsenek törvényileg szabályozva, az ellátást meghatározó szakmai alapelvek figyelembevételével kell kialakítani a környezetet. Ilyen alapelvek: a személyközpontú ellátás elve, a demencia-specifikus ellátás elve, a célszerűség és a normalitás elve, a prevenció és az állapotromlás mérséklésének elve, az autonómia, az önrendelkezés és az emberi méltóság tiszteletben tartásának elve, az egyenlő esélyű hozzáférés elve, valamint a biztonság és a kiszámíthatóság elve.

A Normafa Gondozási Központ épülete, illetve udvara a fenti szakmai szempontok figyelembevételével, kisebb átalakítások, valamint az udvar akadálymentesítése után alkalmassá válik arra, hogy magas színvonalú és biztonságos ellátást nyújtson a demenciával élők számára.

A személyi feltételeket a Hegyvidéki Szociális Központ jelenlegi munkavállalóival biztosítani tudjuk tekintettel arra, hogy a gondozónőink közül néhányan 2020 novemberétől demens gondozói tanfolyamon vesznek részt, amely 2021 tavaszán ér véget.

2. A kihasználtsági adatok a három telephely közül a Virányos Gondozási Központban voltak a legrosszabbak az elmúlt években, ezért ennek a telephelynek a megszüntetésére teszek javaslatot az alábbiak szerint. Azon klubtagok számára, akiket a járványveszély alatt is az otthonukban láttunk el, és az állapotuk ezt a veszélyhelyzet elmúltával is indokoltá teszi, a továbbiakban is biztosítjuk a házi segítségnyújtást, segítünk a bevásárlásban, gyógyszerkiváltásban, a hivatalos ügyek intézésében. A gondozónőink valamint a Szépkorúakért a Hegyvidéken Program önkéntesei igény esetén rendszeresen látogatják a továbbiakban is azokat az időseket, akik már nehezen tudnak kimozdulni a lakásukból. Azon klubtagok számára, akiknek nem okoz nehézséget a közlekedés, az átalakítás után a Németvölgyi Gondozási Központban biztosítjuk a nappali ellátást az eddig megszokott formában. Emellett javasoljuk számukra a Kulturális Szalon magas színvonalú programjainak a látogatását.

Bízunk benne, hogy az átalakítás révén az eddigiekhez képest sokkal hatékonyabb, célzottabb, valódi problémákra reagáló ellátást tudunk biztosítani a kerületi idősek számára.

A Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó SARS-CoV-2 koronavírus világjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett ki a 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelettel. A veszélyhelyzet jelenleg is fennáll, a Képviselő-testület, illetve a bizottságai nem üléseznek.

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdése szerint veszélyhelyzetben a települési önkormányzat képviselő-testületének feladat- és hatáskörét a polgármester gyakorolja. Ennek keretében nem foglalhat állást önkormányzati intézmény átszervezéséről, megszüntetéséről, ellátási, szolgáltatási körzeteiről, ha a szolgáltatás a települést is érinti.

Kérem Polgármester Urat, hogy az előterjesztésben kifejtett indokok és jogszabályi rendelkezések alapján az alábbi határozati javaslatot elfogadni szíveskedjen.

Határozati javaslat:

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésében biztosított hatáskörömben, Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat Képviselő-testületének feladat-és hatáskörében eljárva az alábbi döntést hozom:

Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat fenntartásában működő Hegyvidéki Szociális Központban (székhelye: 1126 Budapest, Böszörményi út 20.) az idősek nappali ellátását az Önkormányzat alábbiak szerint módosítja: a Normafa Gondozási Központ (1121 Budapest, Normafa út 1.) demenseket ellátó nappali intézményként működik 2021. szeptember 1-jétől, a Virányos Gondozási Központban (1125 Budapest, Szarvas Gábor út 8.) pedig az idősek nappali ellátása megszűnik.

Az intézmény módosított alapító okiratát és szakmai alapdokumentumait 2021. június 30-áig betesztem a Képviselő-testület elé.

Budapest Hegyvidék, 2021. ^{március 10.} február „ „

Fonti Krisztina
alpolgármester

Láttam:

dr. Gottfried-Tusor Gabriella
jegyző

Javasolom a határozat meghozatalát.

dr. Varga-Kovács Emese
irodavezető